

TLAČOVÁ SPRÁVA č.6 - sezóna 2017/2018

Jiří Menzel: „Hlavně, aby byla sranda.“

Český režisér svojský humor nezaprel ani pri skúškach v košickej opere

Prvá operná premiéra sezóny 2017/2018 v Štátnom divadle Košice ašpiruje na označenie divadelná udalosť roka v Košiciach. Jediná hrávaná komická opera Giuseppe Verdiho Falstaff je nielen posledným dielom skladateľa, ale je aj dielom, v ktorom svojho geniálneho skladateľského ducha Verdi spojil s Williamom Shakespearom. Na javisku košického divadla sa objaví v piatok 27. októbra prvý raz a punc výnimočnosti jej dodáva aj skutočnosť, že realizačný tím ju pripravoval pod vedením svetoznámeho českého režiséra Jiřího Menzela.

Ten počas takmer dva mesiace trvajúceho skúšobného obdobia nezaprel svojský humor, ktorým sú pretkané jeho filmy a divadelné inscenácie. Aj pri práci na Falstaffovi sa riadil svojim jednoduchým krédom: „Hlavně, aby byla sranda.“ A hoci strávil celé skúšobné obdobie s ortézou na zranenej nohe, svojimi pripomienkami a poznámkami sa staral o dobrú náladu. „Javisko je celé moje, nie tvoje,“ s úsmevom káral počas jednej zo skúšok pri záverečnej scéne sólistu Mariána Lukáča, keď mu ukazoval, kde je jeho miesto a ten mu oponoval, že si myslel, že priestor v strede javiska je celý jeho.

Menzelovský humor nezaprel ani pri otázke, ako sa zrodilo spojenie Menzel - Falstaff v Košiciach. „Pozvali ma. Ja nepracujem, keď ma nezavolajú. Jednoducho ma pozvali a robí mi to radosť,“ hovorí Jiří Menzel a ako dodáva s úsmevom na tvári, v košickom Falstaffovi sa nespojili len dvaja géniovia, ale traja. „Verdi, Shakespeare a ja. Falstaff ma oslovil tým, že to nie je tragická opera. Je to opera plná úsmevov a v tom je výnimočná. Väčšina opier je vážna a to ma nudí. Ja robím len komédie,“ dodáva režisér. Zaujímavosťou určite je aj to, že jeho posledný film Donšajni z roku 2013 sa odohráva v opernom prostredí. Napriek dobrým ohlasom v zahraničí, doma práve tento jeho film kritika takpovediac zniesla pod čiernu zem. „Mám rád operu, mám rád ľudí od opery a neviem, prečo to tá naša kritika prijala tak zle. V zahraničí to prijali vlúdne. Podľa mňa je tým dôvodom pravdepodobne to, že celý tento projekt vznikol z iniciatívy bývalého riaditeľa televízie Nova (generálny riaditeľ prevádzkovateľa Novy Adrian Sarbu bol producentom filmu - pozn. red.), s ktorým som sa dlho poznal a chcel, aby som urobil film a vyprovokoval ma k tomu. V tej dobe, keď sme to dokončovali, tak odišiel a veľmi ho vtedy nemali u nás radi. Možno sa mu chceli pomstiť. Neviem. Nemyslím si, že by ten film bol horší ako moje ostatné,“ myslí si Menzel, ktorý viackrát v rozhovoroch hovoril aj o tom, že je predovšetkým režisér divadelný a k filmu sa dostal viacmenej náhodou. „V divadle sa živí ľudia pozerajú na živých ľudí. Film to sú len tiene na plátne. Je to jednoducho jednosmerné. Ale divadlo je kontakt živého herca so živým divákom a to sa nedá ničím nahradiť,“ vysvetľuje Menzel základný rozdiel medzi režírovaním v divadle a vo filme.

V Košiciach strávil Jiří Menzel takmer dva mesiace a hoci kvôli problémom s nohou pozná len cestu z hotela do divadla a späť, Košice sa mu pri jeho režisérskom debute v divadle zapáčili. „Veľmi sa mi tu páčia ľudia. Je to celé príjemné, ľudia v divadle sú úžasní a aj atmosféra vášho mesta je viac ako príjemná,“ vraví slávny režisér. A viac ako zaujímavo odpovedá aj na otázku pripomínajúcu kliše. Aký bude podľa Jiřího Menzela košický Falstaff a prečo by ho diváci mali vidieť: „Je to taká „hříčka“, ktorá neohromuje vážnou témou a to mi je blízke. Podľa môjho názoru, to čo je na smiech a na čom sa človek zasmieje, vydrží určite dlhšie. Vo vážnosti je vždy trochu predstierania. A to jednoducho nemám rád. Mám radšej klaunov ako tragédov.“

Kto je Jiří Menzel

JIRÍ MENZEL (1938) - jeden z najvýznamnejších českých filmových a divadelných režisérov. Štúdium absolvoval na pražskej FAMU v dobe (1958-62), ktorá zrodila celú generáciu vynikajúcich tvorcov, označovaných za „Novú českú vlnu“. Už počas štúdií začal však účinkovať aj ako herec, stvárniac dodnes viac než sedemdesiat postáv vo filmoch českých, maďarských, rakúskych, nemeckých či francúzskych. Za herecký výkon v *Hře o jablko* Věry Chytilovej získal v roku 1977 Zlatú plaketu na MFF vo Virgin Islands, USA. Jednu z hlavných úloh stvárnil tiež vo filme Costu Gavrasy *Malá apokalypsa* (1993).

Ako filmový režisér a scenárista debutoval poetickým študentským „dielkom“ *Umřel nám pan Foerster* (1963), nasledovaným vyše dvadsiatkou titulov, tešiacich sa mimoriadnemu ohlasu doma aj vo svete. Už prvý Menzelov celovečerný film *Ostře sledované vlaky* (1966) získal Oscara za Najlepší zahraničný film, nomináciu na Oscara si v roku 1985 vyslúžila aj komédia *Vesničko má středisková*. Trezorový film *Skřivánci na niti* (1969) obdržal v roku 1990 cenu Zlatý medveď na MFF v Berlíne. Medzi ďalšie známe a medzinárodne úspešné filmy Jiřího Menzela patria (o. i.) *Perličky na dně*, *Rozmarné léto*, *Na samotě u lesa*, *Postřižiny*, *Slavnosti sněženek*, *Konec starých časů*, *Žebrácka opera*, *Život a neobyčejná dobrodružství vojáka Ivana Čonkina*, či *Obsluhoval jsem anglického krále*. Za svoj prínos českému filmu i svetovej kinematografii získal nespočetné množstvo domácich i zahraničných ocenení. Je členom Americkej filmovej akadémie (AMPAAS), zakladajúcim členom Európskej filmovej akadémie i Českej filmovej a televíznej akadémie. Prednáša tiež pre amerických študentov filmových škôl, ktorí prichádzajú na stáže do Českej republiky.

Mimoriadne dôležitá je ale aj Menzelova činnosť v oblasti divadla, kde dosiaľ režíroval približne stovku (!) produkcií činoherných, kabaretných a operných. Za sebou má dlhoročnú spoluprácu so slávnymi scénami českými (o. i. Činoherní klub, Divadlo na Vinohradech, Divadlo na zábradlí, Divadlo bez zábradlí, Divadlo Semafor, Národní divadlo Praha, Žižkovské divadlo, *Letní Shakespearovské hry* na Pražskom hrade, „Otáčivé hlediště“ v Českom Krumlove), ale i množstvom divadiel európskych (Bazilej, Belehrad, Berlín, Bochum, Budapešť, Cagliari, Dubrovník, Luleå, Oslo, Sofia, Tampere, Zagreb, Zürich, a pod.). Odhliadnuc od naštudovania mnohých „činohier s hudbou“ sa Menzel ako „oficiálny“ operný režisér uviedol v roku 1999 vysoko ceneným naštudovaním Smetanovho *Dalibora* v Cagliari, jeho ďalšími úspešnými inscenáciami boli aj *Don Giovanni* (Český Krumlov, České Budějovice), *Láska k trom pomarančom* (Belehrad) či *Così fan tutte* (Budapešť). Prostrediu opery je venovaný i zatiaľ jeho posledný film, lyrická komédia „o vášni k životu, hudbe a ženám“, *Donšajni* (2013).

Príležitostne sa Jiří Menzel venuje aj publicistike. Pre časopis STORY dlhodobo písal sériu fejtónov *Tak nevím*, vydaných viackrát knižne. V roku 2013 vyšiel prvý diel jeho rozsiahlych pamätí, nazvaných *Rozmarná léta*.